

Określenie barier w rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem uwarunkowań społeczno-ekonomicznych rozwoju rolnictwa województwa mazowieckiego (IERiGŻ-PIB)

Autor opracowania:
Kamila Tomaszewska
Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy

Celem opracowania pt. „Określenie barier w rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem uwarunkowań społeczno-ekonomicznych rozwoju rolnictwa województwa mazowieckiego” było wskazanie głównych barier rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich mogących w znaczący sposób ograniczać ich rozwój. W badaniu poza przeglądem literatury korzystano ze źródeł danych empirycznych, dokonano przeglądu wybranych aktów prawnych i poddano je analizie eksperckiej pod kątem wystąpienia potencjalnych barier lub dyskryminowania różnych grup gospodarstw rolnych. Wykorzystano dane z Banku Danych Lokalnych GUS, dane FADN i ARiMR.

Z badania wynika, że barierami rozwoju gospodarstw rolnych są brak wystarczającego dostępu do kredytu (kapitału) oraz dyskryminowane części gospodarstw w zakresie uzyskiwania bezpośrednich dopłat i płatności produkcyjnych, wsparcia inwestycyjnego finansowanego z PROW 2014-2020 oraz działań i pakietów prośrodowiskowych PROW 2014-2020. Bariery te hamują prawidłowe bieżące funkcjonowanie podmiotów oraz negatywnie wpływają na inwestycje i wzrost gospodarczy.

Kolejną barierą rozwoju rolnictwa mazowieckiego jest struktura gospodarstw rolnych i udział podmiotów, które z powodu rozmiarów działalności nie mają możliwości wykorzystania dodatnich efektów skali produkcji. Zidentyfikowane zostały grupy gospodarstw, które nie będą w stanie przezwyciężyć barier ekonomicznych.

Wyniki badań przedstawione w opracowaniu dowodzą, że jedną z istotnych cech wpływających na procesy zachodzące w gospodarstwie oraz zamiar zaprzestania działalności rolniczej jest zbyt zaawansowany wiek kierownika gospodarstwa i często powiązany z nim zły stan zdrowia. Niepokojącym zjawiskiem w województwie mazowieckim jest rosnący udział osób w wieku 56 lat i więcej w strukturze wiekowej kierowników oraz ubytek młodych rolników. Wiek kierownika gospodarstwa ma wpływ na trwanie podmiotu i procesy wewnętrzne w nim zachodzące. Podeszły wiek kierownika tj. 66 lat i więcej stanowi poważną barierę dalszego funkcjonowania gospodarstwa.

Kolejną barierą rozwoju rolnictwa mazowieckiego może stanowić zbyt niskie lub zbyt wysokie bezrobocie. Od 2019 r. poziom bezrobocia na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego wynosi poniżej 4%. Została przekroczona bariera uznawana za poziom bezpieczny z punktu widzenia funkcjonowania rynku pracy, co powoduje problemy gospodarstw rolnych i innych podmiotów pozarolniczych związane ze znalezieniem nowych pracowników.

Istotna bariera rozwoju spośród licznych elementów infrastruktury występuje w przypadku kanalizacji i liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Na obszarach wiejskich

województwa mazowieckiego jedynie co trzeci mieszkaniec korzysta z tego typu udogodnień. Stanowi to istotny problem z punktu widzenia ochrony środowiska i rozwoju cywilizacyjnego. Znaczącą barierą rozwoju obszarów wiejskich może być również dostęp do służby zdrowia, który jest traktowany w kategorii problemu dla całego Mazowsza, w tym obszarów miejskich, oraz kraju.